

За работата в детски хор „Бодра смяна” при Национален дворец на децата, София

/от Светла Бешовишка /

29.01.2009

„Децата могат всичко”, каза Бончо Бочев преди повече от 50 години. Наследството от неговия гений ми разкри, че „Трябва само да знаеш какво искаш да чуеш и как да го поискаш”.

Заниманията които провеждам с децата в „Бодра смяна” надхвърлят като цел тяхното музикално оgramотяване и просвещение в едно от великите изкуства и феномени на човечеството – музиката. Висшата цел, която съм си поставила като педагог е музикалната култура, която развивам у децата, да им служи като средство към тяхното личностно усъвършенстване. Най-стойностното, което „Бодра смяна” е дала и продължава да дава на поколения възпитаници; това не е само култивация на вокалните умения, стотиците познанства или хубавите спомени, това са културното богатство и личностното формиране, чиито „плодове” се простират далеч отвъд областта на музиката и извънкласната дейност в „Бодра смяна”.

Утвърдената през последните шест десетилетия стратегия за постигането на тези цели произхожда от вярата в децата и техните възможности. Аз съм привърженик на теорията, утвърдена от психологията, че по време на възпитателния процес, педагогът трябва да се отнася с децата като към възрастни: отговорно, с уважение, и с високи очаквания към тяхната работа. Само тогава те могат да развият чувство за самооценка, целесъобразен подход и грижовност към работата си.

Как провеждам репетиция: преди всичко търся приятелство, близост, доверие. Стремя се да осигурявам благоприятна атмосфера, която децата да асоциират с работата. Те идват след училище и веднага се познава как е минал деня им. Разговаряме, обсъждаме, съветваме... често им казвам, че искам да ги науча на работа в екип, дисциплина, самоконтрол, отговорност, трудови навици, и всичко това чрез репетициите... Залагам на менторска близост с тях, като по този начин се опитвам да ги уча на спокойно и разумно решаване на проблеми от всякакво естество. Това от своя страна спомага за изграждането на вътрешно-организационна култура.

В чисто академичен план, нотна грамотност, елементарна теория и история на музиката, свързваме с литература, история, изобразително изкуство в зависимост от песните, които изучаваме в момента. Крайната цел е докосване до музиката като събирателен образ. За мен музиката е външен израз на това, което е заложено като същност у човека - природа, душевност и съзнателност. Много се забавляваме, когато се учим да „превеждаме” нотния текст, защото нотите са като всеки език - който го знае по-добре, по-качествено общува. Динамичните обозначения и щрихите не са самоцелни - те

съживяват картината, а различните картини са изобразени с отделни материали и с разнообразни техники. Така някои песни трябва да „звучат като акварел”, други като „маслено платно” или „скулптура”... И всичко това се постига чрез звукообразуването и артистичното отношение, което се изгражда още при разпяването. Това са част от много дълбоките дебри на музикалното изкуство като такова, които аз се стремя да предам на децата на достъпен за тях език. Обратната връзка, която получавам докато те изпълняват дадено произведение потвърждава тяхното разбиране на методите на звукоизвличане и връзката между тях и целта.

Вдъхването на живот във всяко произведение е сложен процес. Като ръководител поставям целите и обучавам децата как целесъобразно да използват ресурсите заложи в тях – музикален слух, емоционално идентифициране с произведението и стремеж към екипно „съживяване” на творбата. Когато публиката ни слуша на концерт, трябва да има усещането, че е посетила изложба от различни автори... Понеже пеем всички песни на оригиналния език, целта ни е слушателите без да разбират текста, да усетят настроението - чрез лицеизраз и звукообразуване, но винаги обосновано.

Не казвам че е лесно, защото децата са като цветя - много различни, но всички по своему красиви. И от това разнообразие трябва да се направи възможно най-прекрасен букет. Именно тук идва елементът на работа в екип. Децата трябва да са много наясно как техния личен принос води до реализирането на общата цел на изпълнението. Има творби със солист, но като цяло уча децата на разликата между солово и хорово музициране от гледна точка на фокус. Казвам им, че ансамбъл от солисти няма как да съществува, понеже това е оксиморон. (Често след това, обяснявам и какво значи думата „оксиморон”).

Друго важно нещо, на което наблягам в работния процес е, че да си изпълнител, това значи да имаш воля на духа и власт над съзнанието. Публиката не се интересува дали си получил 2-ка в училище или нещо те боли, или имаш други грижи (децата също имат своите грижи). Тя е дошла да се наслади на нещо красиво - различно от ежедневието, и отговорността за реализирането на тази цел е на децата-артисти. Те трябва и могат да са само в „картината” на песента с пълен самоконтрол, в контекста на емоционалността на произведението. Същевременно, по време на изпълнение аз, децата и музиката съществуваме в едно време-пространство. Тук се проявява моята роля - да улесня тяхната връзка с произведението.

Работата с деца изисква много търпение, разбиране и умение да се прощава. Трудно е да се фокусират децата, защото и те като цветята се развиват с различно темпо, по различно време. Също така, трудно е да заинтригуваш малки деца с още неукрепени ценности, особено когато изпадаш в конкуренция на компютърните игри, така-наречената поп-култура и материално-ориентираното пазарно общество. От друга страна, това дава предимство откъм подбор – детски хор „Бодра смяна” не е за всеки, и за да си част от колектива трябва да отговаряш и на други критерии, много от които имат малко общо с музикалните ти умения.

Като цяло, стремя се да давам на децата много повече от познания в тясната област на музиката. В крайна сметка, музикалните занимания са средство а не цел; средство към

развиване на значими общочовешки умения, които да служат на моите възпитаници за цял живот - когато са пред черната дъска, на приемни изпити, на работа, на чело в семейството. Това са идеалните сремежи на заниманията в „Бодра смяна”. Процесът е безкраен - като се започне с начинаещите, които са научени да пеят само силно - като най-хубаво, та кой докъдето има заряд... Децата, които идват при нас, все пак имат отношение към музиката и пеенето, затова си заслужава да ги поощрим и насърчим...Това са бъдещите класически изпълнители, а и образована публика...

Често цитирам фразата на Леонардо да Винчи: "Започни с метлата, довърши с иглата" - това е нашия процес.

Всичко това сподели с вас Светла Бешовишка, която от 1971 година е имала изключителната привилегия да работи с Бончо Бочев и Лиляна Бочева.